

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana VII., Zadrugi dom 269.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1—Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1—Din. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta 2-25 D. Pri večjem številu objav popust.

Št. 133.

V Ljubljani, sobota 7. avgusta 1926.

Leto I.

Ob 12. vojni obletnici.

II.

Kdo hoče vojno in kdo jo najvnetejše zagovarja? Vsi tisti, ki niso samo pred vojno popolnoma na varnem, ampak imajo od nje še dobičke. In teh je mnogo!

Srbski pregovor pravi: »Nekome rat, drugome brat.« To se pravi: Vojna je enim vojna, nesreča, drugim pa sestra, ljubica, najdražje, najmilejše. Visoke glave vseh armad si vroče želijo vojne. Od štabnega oficirja navzgor je vedno manj rizika za glavo in stopnjema več izgledov na raznovrstne koristi. Generali sami sebe radi lepšega nazivajo branitelje, a so v resnici vedno pripravljeni napadati. Požarna bramba n. pr. ne želi in ne kliče požarov, vojaški »dostojanstveniki« vseh časov in barv pa vedno želijo vojno. To blaznost in nemoralnost pa varuje in prikriva gosta mreža laži in zlobe.

V šolah se uči, kakor že rečeno, lažnjiva in potvorbena zgodovina, mesto one prave, ki tako jasno dokazuje, da je veljava in vpliv vojaškega stanu v nasprotnem razmerju s kulturno stopnjo ljudstva. Čim večje je barbarstvo, tem ožje so meje miru in tem večje je klanje.

Vojna propaganda celega sveta je prikrojena po istem kopitu. Vsa armadno povelje ima svojo stvar za vzvišeno in pravično, nasprotnikovo pa za skrajno krivično. Nasprotnik je vedno najhujši lopov, pa če je bil včeraj še tako ljub in drag zaveznik in prijatelj. O begu se govori le tedaj, če je sovražnikov, lastni begi in porazi se pa izdajajo za zmage in za »taktične poteze«.

Strašno, kako se vojne propagande rogajo razumu! Ker izide iz vsake bitke eden kot premagane,

je maščevalnost brezskrajna in vse je v največji vnemi, da prevpije razum, ki vprašuje in protestira: Ker se maže črniti ne perejo s črnilom, olje ne pere z oljem, zakaj in kako bi se morala kri prati s krvjo?!

Strašno in podlo je pa sledeče: V vojni se smejo zgoditi vsa divjaštva, imenovati in opisati se pa sme le to, kar je napravil sovražnik. In še to le z izbranimi besedami! Vojni hujšaki celega sveta najhujše zatirajo vse one, ki resnično opisujejo vojne grozote. Bog varuj opisati, kako so ljudje razmesarjeni, kako umirajo in kako v zadnjih zdihljajih preklinjajo laž! To je neestetično in pohujšljivo. Proč se mora gledati s telesnim in duševnim očesom! **Najtrdnjši temelj barbarstva je ta, da se premalo misli na vse vojne strahote!**

Vojne vseh časov računajo s tem, da so ljudje prava čreda, vojni zagovorniki pa tega nikdar ne priznajo, kakor je v resnici. Mladini s vbija v glavo takozvano junaštvo. Navadijo jo zatrtje, da gre rada v boj. »Rad, rad«, kličejo vsi, a vsak si misli, da drugače proti skupnosti ne more in ne sme govoriti, ter želi, da bi le pri besedi ostalo. Onega, ki moško in odločno prizna, da boj sovražni, pa imajo največji slabiči za bojazljivca.

Na vseh bojiščih potegne množico — čredo enkrat »hura« naprej, drugi pa strah nazaj v divji beg. Če je dotični, ki prvi zavpije naprej ali nazaj, tudi pijan ali zdivjan, učinek je vedno isti — čreda gre za njim. To je jasno in naravno, a kaj pomaga, ko se pa vojni hujšaki toliko prizadevajo, da bi se beseda narava črtala iz besednjaka.

Slika bede in groze.

»Opči Radnički Savez Jugoslavije«, katerega plenum je zboroval 25. julija v Zagrebu, je sprejel vrsto resolucij, iz katerih posnemamo naslednje:

I.

»Opči Radnički Savez Jugoslavije« je na plenarni seji, ki se je vršila 25. julija v Zagrebu, na podlagi referatov saveznih članov iz vseh delov države, ugotovil, da se je položaj našega industrijskega delavstva v zadnjem času še bolj poslabšal.

Poročila posrednih članov plenuma so nudila poglobljeno sliko bede in mizerije, ki je zavaladala med delavstvom. Današnje stanje našega industrijskega delavstva je klasičen primer socialne groze, ki navadno spremlja prvotno nastajanje kapitalistične akumulacije. Vsi industrijski krogi Evrope so z večjimi ali manjšimi žrtvami to dobo že preživeli in to nekatere dežele že pred 70. leti, druge pa pozneje. Doba prvotnega kapitalističnega obrazovanja produkcije pri nas, ki je nastopila mnogo pozneje nego v drugih deželah, je spojena s še večjimi nepravilnostmi in večjo brezobzirnostjo, ker jo še posebej otežuje borba med industrijskim in finančnim kapitalom. Eden od najbolj karakterističnih momentov v tej razvojni fazi je dejstvo, da je v tej borbi zmaga finančnega kapitala že vnaprej zagotovljena. Naša industrija se pravzaprav že od svojega početka razvija pod brezobzirnim in nenasitnim diktatom finančnega kapitala, vsled česar trpi naše delavstvo še

vse bolj kot delavstvo v drugih državah za časa industrijskega pojavljanja. Vsled krutega režima finančnega kapitala nad industrijo, se ta razvija pri nas le ekstenzivno. Industrija nima ne časa ne možnosti za intenzivni razvoj in za tehnično izpopolnjevanje. **Vsa konkurenčnost naše industrije temelji le na nizkih mezdah delavstva.**

V Sloveniji, v Bosni in deloma v Hrvatski so plače delavcev strahovito nizke. So industrije, v katerih tedenske plače odraslega delavca in delavca ne dosežejo niti 80 Din. Dnevne plače 10—12 Din so pri nekvalificiranih delavcih redne. Poleg tega so vsi delavci nesigurni, ker vsled stalne krize lahko vsak čas ostanejo brez posla in ker za slučaj brezposelnosti ni od nikjer pomoči in podpore. Razumljivo je tedaj, da vlada radi tega med delavstvom težka skrb in strah za bodočnost. Vzporedno s tem propada obenem tudi socialna zakonodaja, ki je toliko bolj izpostavljena napadom delodajalcev, čim več se ekonomski položaj delavstva poslabšuje in splošna ekonomska kriza poostreje.

II.

Nepravilike, ki jih trpe industrijski, obrtni, navadni in poljedelski delavci, kakor tudi siromašni kmetje, so vedno velike in to tudi v rednih razmerah. Delavci trpe ali vsled brezposelnosti, ali radi nizkih mezd, od neurejenega delovnega časa in od šikan vseh vrst, ki prihajajo od pod-

jetnikov in od upravnih organov ter od vseh strani.

K nesreči so očajno stanje našega gospodarstva in našega delavstva še bolj poslabšale zadnje obsežne elementarne katastrofe. Poplave so prizadale naši narodni ekonomiji milijardno škodo, toda ta ogromna škoda bi nam bila lahko večinoma prihranjena. Po našem globokem prepričanju ni bilo treba, da je ta povodenj naša naše ravnine nezavarovane. Naše vlade niso do danes ničesar naredile, da se očuva od poplav ogrožena zemlja, zato so one največ krive težkih žrtev, ki jih morata vsled poplav prenašati ljudstvo in država. Kot delavska in socialistična organizacija smatramo za svojo dolžnost javno pribiti krivdo naših vlad, ki niso tudi ničesar ukrenile, da obvarujejo ljudstvo in narodno imetje pred posledicami povodnji, ki so v ogroženih obdobjih ravninah skoro običajne.

III.

Večji del poljskih delavcev v Banatu, Bački, Baranji, Sremu in Sla-

Delavska vlada v Queenslandu.

Queensland je avstralska zvezna država. V Queenslandu je delavska socialistična stranka zmagala prvič leta 1915, t. j. pred enajstimi leti. Od tega časa so bile volitve že štirikrat in vsakokrat so izšli delavci zmagoviti iz volilnega boja. Letos so bile zopet volitve in delavska socialistična stranka ni le zmagala, ampak je pridobila še dva mandata več, konservativna stranka jih je pa izgubila. Delavci so imeli preje trinštirideset mandatov, konservativci pa sedemindvajset. Zdaj pa ima delavska socialistična stranka petinštirideset zastopnikov v parlamentu, konservativna pa petindvajset. To pomeni, da je delavska večina narasla od štirinajst na osemnajst glasov.

Ko je delavska socialistična stranka prvič zmagala, so kapitalistični listi modrovali, da ta delavska vlada ne bo trajala.

Kako naj bi delavci vladali in kje našli sposobne ljudi za vladanje? Konservativci so bili prepričani, da bodo delavci napravili toliko napak, da bodo že pri prihodnjih volitvah strti in da bo ljudstvo izvolilo spet konservativce, da zopet zavladajo. Pričakovanje konservativcev se ni izpolnilo; ljudstvo je še štirikrat izvolilo delavsko socialistično vlado, in pri zadnjih volitvah je celo večino delavskih glasov v zbornici povišalo, konservativno manjšino pa še bolj skrcilo.

Kako je bilo to mogoče? Delavci so bili direktno obdavčeni. Delavska vlada je ta direktni davek, ki je obdavčeval vse sloje na določen dohodek, za delavce odpravila. Delavci so takoj občutili in razumeli, da je bila ta davčna reforma izvršena njim v korist. Vojna nam je prinesla tudi direktni dohodninski davek. Izvršena je bila davčna reforma, toda ta davčna reforma ni bila izvršena v interesu delavcev, ampak milijonarjev. Znižalo se je davčno breme milijonarjem, ni se pa znižalo davčno breme delavcem, ki temelji zlasti v nedirektnih davkih in zaščitni zarinji. Profitarjem so bile v Queenslandu peroti pristrizene, da niso mogli več poljubno odirati ljudstva. Za delavce je bilo uvedeno državno zavarovanje proti brezposelnosti, nezgodam in nesrečam. Država skrbi za

voniji je prišel vsled po povodnji uničene žetve ob ves svoj sezonski zaslužek. Ti delavci so izgubili kratkoma vse; ostali so za vso letošnjo zimo nepreskrbljeni, nje je zadela ta strašna katastrofa najhujše.

Vlada bi morala pokreniti takoj posebno podporno akcijo za te nesrečne delavce, ki so danes doslovno brez kruha in brez strehe. Ti delavci ne morejo čakati na komisijske ogleda in na druge počasne upravne mere, oni so potrebni najnujnejše pomoči. **Vlada mora tem nesrečnim delavcem nakazati takoj to pomoč iz svojih državnih sredstev. Tudi ti delavci so prispevali ogromne vsote v sklad za brezposelne, ki se ga na žalost še danes ne uporablja v svojo prepotrebno svrhu!**

Delavstvo mora braniti svoja prava in svojo eksistenco in se mora v to svrhu tesno organizirati in se žilavo boriti, ako noče z ozirom na brezbriznost in reakcionarnost vladajočih strank, vladajočega razreda in režima vobče popolnoma propasti!

matere in deco. V ta namen so bili ustanovljeni porodni domovi in klinike in posebni podporni sklad.

Industrija je oživela in se razvija in cvete pod delavsko vlado bolje, kot za časa konservativnega krmljenja. Delavne razmere so mnogo boljše kot v vsaki drugi državi. In to šteje za delavce. Znižalo se je število brezposelnih delavcev skoraj na ničlo, in življenjski stroški v Queenslandu so nižji kot v kateri drugi državi. In to je delavska socialistična država dosegla, ko vsemu svetu gospodari še kapitalizem. V Avstraliji tudi še ni uveden socializem, ampak delavska socialistična vlada je kapitalizem porinila v ofenzivo in ga tlačil in drobi počasi, dokler ga popolnoma ne odpravi.

Avstralsko delavstvo je zavedno in odločno in zaupa samo vase. Kdor pa zaupa vase, ta zmaga, ne glede na to, koliko in kako je njegov sovražnik močan.

Delavstvo v drugih krajih bi lahko bilo ravno tako srečno, če bi zaupalo v svojo moč in bi se ne dalo voditi od onih, ki žele, da ostane delavstvo trajno potlačeno in da dela z duhom in z rokami za druge.

Primer delavske socialistične vlade v Queenslandu nam priča, da sta le od delavske zavesti in borbenosti odvisna sreča in blagostanje ljudstva.

Mesto sporazuma — demarše!

Spor z Bolgarijo vznemirja evropske vlade, vznemirja pa zlasti evropsko javnost. Vsled komitaškega vpada pri Krivi Palanki, je belgrajska vlada ostro protestirala v Sofiji, istočasno pa naznanila, da bo nastopila topot zelo energično, če treba, celo v korakala na bolgarsko ozemlje, da končno sama razžene komitaške tolpe itd. Že ta bojna napoved je rodila precejšnje razburjenje in zastopniki velesil so intervirali v Sofiji, zahtevajoč garancije proti komitaškim vpadom na tuja ozemlja. Belgrajska vlada vodi med tem tudi pogajanja za skupen nastop z Rumunijo in Grčijo, na sporazum s tema dvema državama v tej stvari pa ni dosti dati, dasi se Ninčić baha, da je že pridobil Rumunijo za skupno demaršo v Sofiji. Da je demarša malo manj kot vojna napoved, ni treba razlagati, in da so

demarše in vojne napovedi kočljive reči, tudi ne. Ni varno in prijetno baviti se z demaršami, zlasti ne na Balkanu, in zlasti ne v družbi s takimi zaveznikoma, kakor sta recimo baš Rumunija in Grčija. Kar pa še najbolj opravičuje splošno razburjenje, je dejstvo, da se dela še vedno s komitaškimi vpadi in demaršami na pomirjenju in konsolidaciji Balkana! In da se vodi krvava pravda baš med Jugoslavijo in Bolgarijo, torej med državama, ki bi morali v svojem interesu in v interesu splošnega miru voditi od nekdaj složno in sporazumno politiko. Balkan potrebuje sporazuma in miru, in ne — komitaških vpadov in demarš! **Balkanske konfederacije nam je treba, in ne balkanske vojne!**

Angleška rudarska stavka se bliža koncu.

Vodstvo angleške rudarske stavke je naznanilo vladi, da je pripravljeno obnoviti pogajanja za zaključek stavke, ako vlada in lastniki pristanejo vsaj na minimalne zahteve rudarjev v pogledu plač in delovnika. Z ozirom na to je vladni predsednik odložil svoje potovanje in so bili lastniki rudnikov spet pozvani v London. Angleška javnost računa, da se bo ta dolga orjaška stavka kmalu končala.

Patritotska Justica.

Reakcionarci in revanžisti so povsod enaki. Justični škandal, ki razburja zadnje dni Nemčijo, dokazuje znova, česa so gotovi velepatritoti in monarhisti vsega zmožni. Nemški »Hackenkretzlerji«, ki bi radi osrečili znova nemški narod z Viljemovo nadoblastjo in novimi vojnami, so začeli zadnje čase izvajati najgrša ubojstva in ta ubojstva podtikati svojim nasprotnikom. O tem kriminalnem početju nemških, do kraja ponorelih in poživiljenih nacionalistov, se je že dolgo pisalo in govorilo v poštenu nemški javnosti, vendar se je tem zločincem doslej posrečilo, uiti sodišču in preslepiti javnost, ker so jih prikrivali in ščitili baš nemški — sodniki. Ti sodniki, zlasti v nekaterih nemških provincih, so skoro vsi člani »Hackenkretzlerskih« udruženj, in ti sodniki so navadno pomagali osumljencem.

Zadnje dni je hotel neki častni član te častne morilske nacionalistične družbe uiti sodišču s tem, da je truplo umorjene žrtve skril v prostorih nekega veleindustrijalca, ki ni seveda »Hackenkretzler« in še žid po vrhu — baš proti židom je pa v zadnjem času spet naperjena vsa gonja nemških fašistov. Namera

je bila k sreči kmalu odkrita, dasi so poslužni sodniki hoteli tudi topot svojega čednega junaka rešiti. Med tem ko je berlinska policija, ki spada v upravno in politično kompetenco pruske vlade, katere notranji minister je sohr. Severing, pridno pomagala odkriti zločinca in s tem končno posvetiti v »Hackenkretzlersko« delovanje, je preiskovalni sodnik odklonil sodelovanje policije in vodil preiskavo na svojo roko, da reši zločinca! Pa se je moral ta pravicoljubni sodnik vendarle udati, ker je medtem prišla na dan vsa resnica!

Ta justični škandal je razgalil nemške reakcionarce in je obenem razsvetlil politično »neodvisnost« nemških sodnikov!

Obupni klic.

»Ženski list«, glasilo naših sodru-
žic, piše:

»Na naše uredništvo prihajajo dan za dnem pisma obupanih mater iz Trbovelj, katere nas vprašujejo za nasvete, kaj začeti, ker jim je nemogoče preživljati še nadalje svoje mnogobrojne družine s plačami, ki ne bi zadostovale niti za moše, ako bi jim hotele kuhati hrano, kakoršno potrebujejo pri svojem trdem delu.

Žal, da nam mali prostor v našem listu ne zadostuje, da bi vsa ta pisma mogla objaviti. Naj našim čitateljem in čitateljem zadostuje vsaj nekaj vpogleda v to strašno bedo, katero morajo preživljati obupane trboveljske matere. Pismo, katero objavljamo, nam pošilja mati sedmih nepreskrbljenih otrok in se glasi.

Uredništvu

»Ženski list«

v Ljubljani.

Ker ni od nobene strani rešitve, ni nikogar, kateri bi se zavzel za nas uboge trboveljske sužnje, se obračam do uredništva Vašega lista z vprašanjem:

Ali se res ne smatra v gotovih krogih naše države rudarje in njih družine za ljudi?

Ali ne čujejo gospodje na visokih mestih stok naših umirajočih otrok?

Ali ne prodre noben glas naše bede do Beograda, do parlamenta?

V teh okoliščinah še nadalje živeti ni mogoče! Imam 7 otrok. Mož mi prinese mesečne plače 450.— Din, reci in beri štiristopetdeset dinarjev, kakor vidite 15.— Din za 9 oseb dnevno. Svetujte mi, kaj naj kuham, da vsaj trikrat dnevno napolnim 9 izstradanih želodcev? Kje je obleka? Čevlji? Šola? Pogled na otroke mi trga srce. Od samih skrbi sem izgubila spanec, zadnje lečilo, ki mi je nekaj ur dnevno lajšalo gorje. Koliko časa bom to še prenašala, ne vem? Ako bi videla vseh 7 otrok v grobu, bi legla z veseljem rada k njim.

Še predno je trboveljska premogokopna družba odtrgala našim možem draginske doklade, se je živelo težko, a vsaj živelo se je. Sedaj, ko se je našim malčkom odtegnilo zadnji kosček kruha, naj bi se vsaj materam povedalo tudi za čudodelno navodilo, kako preživeti družino 9 oseb s 15.— Din dnevno!

Prosim, priobčite to pismo v »Ženskem listu«. Naj obtožuje poznejšim rodovom našo državo, nositelje, ki puste, da je mogla TPD v 5 letih spraviti v svoj žep čez 700 milijonov dinarjev, ljudi pa, ki so ta denar zaslužili, pustijo počasi, pa sigurno umirati od gladi!

Vas pozdravlja

Vaša obupana članica iz Trbovelj.

Opomba uredništva:

Približno enake vsebine se glase vsa ostala pisma, ki leže v našem uredništvu. Najbolj žalostno je dejstvo, da se jim odteguje še od te skrcene plače davek. Vprašamo, ali ni prav taka dolžnost države obrniti oči na tako obupani položaj delavcev, katerih ni edino le v Trbovljah, ampak še v marsikaterem kraju naše države, kakor na poplavljenec, katere je zadela letošnja vremenska katastrofa.

Naše uredništvo prosi vse liste, katerim je res za narod, da ponatisnejo to pismo, da prodre ta obupni klic mater tja, do tistih, kateri so z najlepšimi obljubami sprejeli ob zadnjih volitvah delavske glasove.

Ogrski Justični škandal.

Pred dnevi je bila izrečena sodba v dolgotrajnem veleizdajniškem procesu proti Rakosiju in tovarišem v Budimpešti. Vsega skupaj je bilo 53 obtožencev-komunistov, socialistov in neorganiziranih delavcev, obsojenih je pa 28 po zakonu o »zaščiti madžarske države« — prav rečeno: po zakonu o zaščiti sedanjega ogrskega krvavega režima — skupaj na 68 let ječe, dočim je 25 obtožencev oproščenih. Največ sta dobila Rakosi in Weinberger, prvi 8 in pol, drugi 8 let, a bodeta najbrž še enkrat sojena in sicer prvi kot komisar nekdanje Bela Kunove vlade, drugi pa, ker se je vrnil iz Rusije, kamor je bil izgnan po obsodbi na 15 let. Rakosi sam je dobil toliko let kot princ Windischgrätz in policijski šef Nadossy skupaj, ki sta izrabljala moč in oblast ter ponarejevala denar tuje države. Med ječo onih in drugih je seveda tudi velika razlika. Princova ponarejevalska družba se počuti kakor na letovišču, precej sedanjih obsojencev pa gotovo nikdar več ne pride na svetlo, ker jih bodo režimski rablji v najstrašnejših ječah počasi pomorili.

Dnevne novice.

Vlada stoji trdno. V političnih krogih so mnenja, da radikali še ne mislijo na izpremembe v vladi. Sam predsednik vlade je tudi takega mnenja. S stališča radikalov je to potrebno, ker bi sicer vlada ne mogla tako uspešno »sanirati« državnih financ in spravljati s sveta ustanov, ki so ji neprijetne. Uradništvo bodo zopet reducirali in mu znižali plače, da podpro bogate ponesrečenec po poplavi. Ministrstvo social. politike bodo odpravili, da delavstvo ne bo imelo nobene instance, kadar bi stavilo svoje socialne zahteve. Takih stvari bi pametna in socialno politično čuteča narodna skupščina ne dopuščala. Zakon o zenačenju davkov tudi počiva. Vse to je za radikale, katerim hlapčujejo sedaj Radičevci, važno in — zato ne marajo delati z narodno skupščino. Ni sicer nevarnost, da bi sedanja narodna skupščina ovirala radikale pri tem delu, ali vendar je bolje, da se o teh stvareh ne govori in ne piše.

Radič v avdijenci pri kralju na Bledu. V sredo je prišel z avtomobilom Stipica Radič na Bled v obiske. Pa ga je kralj sprejel v avdijenco. Radič noče povedati, kaj je iskal v avdijenci. Po vsem njegovem ravnanju pa se da sklepati, da bi Stipica rad dokazal, kako je sam lojalen in kako je Uzunović nesposoben ter Radičevi nasprotniki nepatriotični, ker odklanjajo njegove sladke pesnice o sporazumu in bratstvu Srbov in Hrvatov. Radič krošnjari povsod s tem bratstvom in sporazumom, dejansko pa njegova stranka dela Uzunovićevi vladi brezpogojno tlako, čeprav Radič vedno pripoveduje obenem, kako slabo vlada sedanja koalicija. Ta Radičev postopek pri politični agitaciji, ki je navadnim možganom nerazumljiv, mora spraviti hrvaškega seljaka v politični obup, v resignacijo in indiferentnost. Kdo naj še zaupa takim dvojnimi igram, kdo naj še veruje praznim besedam, ki so prirojene le duševnemu razpoloženju? Radičeva politika in delovanje vodi hrvaški narod v reakcijo po krivdi Hrvatov samih.

SKRAJNI JE ČAS

Je, da se prepričate, da eden
per nogavic z žigom in znamko
(rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih.
Dobivajo se v prodajalnah

Jack London:

Železna peta.

(Socijalni roman. Prevél I. V.)

(Dalje.)

Čeravno je bilo škofu toplo, so se krčili otekli prsti uboge starke od mraza. In predno sva jo zapustila, je škof zakuril peč, medtem ko sem jaz olupila krompir in ga postavila kuhat. Ščasoma sem zvedela, da je mnogo takih slučajev, kot je njen, in še hujših, ki se skrivajo v ozadijih v mojem sosedstvu.

Ko sem se vrnila s škofom, sem našla Ernsta, ki ga je že skrbelo, kje da sem. Ko je nehalo prvo presenečenje in pozdravljanje, se je škof naslonil na stolu nazaj in vzdihnil resnično olahkočen. Mi smo bili prvi med njegovimi starimi prijatelji, ki jih je zagledal od takrat, ko je izginil, je dejal. Moral je med tem časom v svoji osamljenosti mnogo pretrpeti. Mnogo je pripovedoval, največ pa o radosti, ki jo je čutil v izvrševanju Odršenikove zapovedi.

»Sedaj resnično pasem svoja jagnjeta,« je dejal. »Naučil sem se velikega nauka. Duši se prej ne more pomagati, dokler ni nasičen želodec. Jagnjeta morajo imeti najprej kruh in krompir, meso in surovo maslo, in potem šele, in samo potem šele so njih duše sprejemljive za finejšo hrano.«

Z veseljem je jedel jed, ki sem jo skuhala jaz. Nikoli še ni imel pri nas v prejšnjih časih tako izbornega apetita. Govorili smo o tem in je dejal, da mu še ni bilo nikdar v življenju tako prijetno, kakor sedaj.

»Sedaj hodim vedno peš,« je govoril in rdečica mu je stopila v obličje pri misli na čase, ko se je vozil v svoji kočiji, kot da je bil to nekak greh, ki se ga ne more z lahkoto otesti.

»Tudi za moje zdravje je boljše,« je pristavil. »Čutim se zelo srečnega, zares zelo srečnega. Naposled sem posvečeno bitje.«

In vendar je ležala na njegovem obrazu stalna bol, bol sveta, za katerega se sedaj muči. Gledal je sedaj na življenje v njegovi pravi podobi. In to je bilo zelo drugačno od tega, kar je čital v knjigah o njem.

»Za vse to ste odgovorni vi, gospod,« je dejal, obrnjen k Ernstu.

Ernst je bil v zadregi.

»Jaz — svaril sem vas,« je zajeceljal.

»Ne, ne, vi me ne razumete,« je odgovoril škof. »Ničesar vam ne predbacivam, nego se vam zahvaljujem. Moram se vam zahvaliti za to, da ste mi pokazali pravo stezo. Vi ste me povedli od teorije naravnost v življenje. Vi ste odgnili kopreno z lica socijalni prevari. Vi ste v moji temi prižgali luč. In sedaj vidim luč tudi jaz. In sem zelo srečen, le...«

Obotavljal se je in njegove oči so gledale plašno.

... le tisto zasledovanje. Nikomur ne škodujem. Zakaj mi ne dadó miru? Ali to ni nič. Gre za način zasledovanja. Ničesar bi ne rekel, ako bi mi rezali jermene s hrbta ali me sežgali na grmadi ali pa križali z glavo navzdol. Ali azil je, pred katerim se bojim. Pomislite! Jaz, pa v zavodu za umobolne? Strašno. Videl sem nekatere slučaje v sanatoriju. Bili so grozni. Kri mi zastaja, če pomislim na to. Biti zaprt do smrti sredi pri-

zorov znorelih?! Ne, ne! Samo tega ne! Samo tega ne!

Smilil se mi je. Njegove roke so se tresle, celo telo je vztrepetavalo. Ali takoj se je obvladal.

»Oprostite!« je rekel mirno. »Moji živci so uničeni. Ako pa me vodi Gospod tja, naj bo. Kdo sem, da bi smel tožiti?«

Bilo mi je, da bi glasno zakričala:

»Veliki škof! Junak! Junak božji!«

Tekom večera smo zaznali še več o njegovem delovanju.

»Prodal sem hišo — ali bolje, hiše,« je rekel, »in vse svoje imetje. Vedel sem, da moram to storiti tajno, ker bi mi drugače vse vzeli. To bi bilo strašno. V teh dneh sem večkrat mislil, kako ogromna množina krompirja se dobí za dva ali tristotisoč dolarjev, ali pa kruha, mesa, ali premoaga in drv.«

Obrnil se je k Ernstu.

»Prav imate. Delo je strašno slabo plačano. Nikdar nisem delal v svojem življenju, razen da sem se estetično obračal k farizejem — mislil sem, da vršim s pridigovanjem božjo misljo — in vendar sem imel sam pol milijona dolarjev. Nikdar nisem vedel, kaj pomeni pol milijona dolarjev, dokler nisem izračunal, koliko krompirja, kruha in surovega masla in mesa se lahko za to kupi. Predočil sem si še več. Premišljal sem o tem dalje, da ves ta krompir, kruh, surovo maslo in, meso slišijo meni, nisem pa k temu prav nič pripomogel in ničesar od tega produciral. Postal mi je jasno, da so to storili drugi in da jim je ukradeno. In ko sem stopil k njim, k ubogim, sem našel tiste, katerim je bilo ukradeno, da so lačni in ubogi zato, ker se jih je okradlo.«

Iz samega žita ne morete kuhati kave.

Dober in krepak okus dobite šele, ako upotrebite

Pravi Franckov kavni pridelek.

Pilača s Prvim Franckom Vas zamore srčno zadovoljevali.

K zrnati kavi na vsak način spada Pravi Franck.

Nič novega. Dr. Korošec je povedal te dni novinarjem, da ne najde v stanju vlade nič novega ter da vlada najmočnejša radikalna stranka sama z najcenejšo radičevsko stranko. Dalje je povedal, če je res tako rekel, da je bil Uzunović vedno slab minister, pa je tudi slab predsednik vlade. To je pozitivna obsodba vlade. O političnih strankah v narodni skupščini pa Korošec ni govoril. Vlada je taka, kakršen je parlament, kakršne so stranke. Ako bi imele politične stranke pameten koncept, ako bi bile stranke v narodni skupščini res vnete za parlamentarno delo, za izboljšanje gospodarskih in političnih razmer v državi, bi bila slaba vlada nemogoča. Ker pa stranke nimajo nikakršnih pozitivnih programov, jih lahko terorizira politična stranka, ki ima komaj tretjino poslancev v skupščini. Ne, ne — vzrok slabi vladi so stranke v narodni skupščini in — koncesije, ki jih stranke pričakujejo.

Rudarske prilike v Srbiji. V slovenskih meščanskih listih se je pojavil oglas, ki vabi naše rudarje v srbski rudnik Nada. Z ozirom na to je odposlala Delavska zbornica sodr. Krušiča, da si na licu mesta ogleda razmere in Del. zbornica je prejela sedaj sledeče poročilo: Rudnik »Nada« je oddaljen 20 minut od postaje Vlaško polje na progi Beograd—Niš ter zaposluje sedaj 32 rudarjev, ter bi jih takoj sprejel v delo še 60. Premog je slabe kvalitete, tzv. lignit, v plasteh 120 cm debelosti. Delovne prilike so skrajno slabe, ker ni rudnik tehnično opremljen; v celoti ima okroglo 20 vozičkov za izvažanje premoga. Plače rudarjev se gibljejo med 30 in 35 Din za šiht, oni pa, ki opravljajo delo v akordu, se pa plačajo od tekočega metra, in sicer za vsak meter 70 Din. Za druga postranska dela se ne dobi nobene odškodnine, tako da prejme rudar plačilo le za ono, kar je faktično izkopal. Pripominjam tudi, da se pri kopanju premoga ne uporablja nobenega streliva. — Zdrave pitne vode v bližini sploh ni, tudi nima rudnik kopalnice. Podjetje ima svojo bratovsko skladišnico, ki pa nima svojega zdravnika, in se nahaja najbližji zdravnik v Mladenovcu, to je 10 km od rudnika, tako da je v slučaju nesreče hitra zdravniška pomoč nemogoča. Istotako ni v bližini nobene bolnice. — Stanovanjske razmere so v obče slabe in stanujejo rudarji po večini pri bližnjih kmetih. Sicer ima podjetje eno hišo v najemu, ki pa je potrebna temeljitega popravila, ker je znotraj skrajno nesnažna. V tej hiši stanujeta že dve družini in trije samci, ki pa vsi ležijo na slamni na tleh, ker ni postelj, kakor tudi druge opreme ne, n. pr. mize, stolov, omare itd. Podjetnik sam stanuje s svojo družino tik rudnika v leseni baraki, zgrajeni iz krajnikov. Barako so mu zgradili rudarji za prvo silo, da je pod streho. Cene življenskih potrebščin se gibljejo v oni višini, kakor pri nas. Obleka in obutev je v splošnem dražja kot pri nas. — Našim rudarjem se ne more priporočati, da bi iskali dela v tem rudniku!

Predvolitve v Ljubljani. V sredo je sklical Bernot, oziroma njegov odbor v Ljubljani konferenco, s katero se Bernot ni strinjal, dasi je bil na njej referent. Na sestanku so bili najrazličnejši ljudje vseh strank, oficijelno in neoficijelno, katerim je Bernot zopet serviral svojo specialiteto v obliki predvolitev, češ, kakor bodo predvolitve izpadle, tako se bodo mandati razdelili med posamezne stranke pri postavitvi skupne liste za občinske volitve. Do konca sestanka so vztrajali vsi zastopniki, celo Gustinčič in demokrati, le kler-

ikalci so jo pobrisali. Pravijo, da je bila družba jako interesantna in poučna. Kaj več prihodnjic.

Da ne bo pohujšanja v — cerkvi! Na vhodnih vratih lepe Sv. Lovrenške cerkve vrh bujnega Pohorja sem grešni popotnik čital te dni ta . . . novomodni »Opomina«:

»Ženska mora v hišo božjo prihajati dostojno oblečena in s pokritim (sic!) vratom, ker nedostojnost v obleki, ki jo moramo vedno in na vsakem kraju obsojati, zlasti svetost cerkve izključuje od obhajilne mize, pohujšuje vernike in izziva strašne kazni božje.

Od škofijske konference v Zagrebu, dne 8. oktobra 1925.

+ škof Lavantinski.

Iz tega »Opomina« je razvidno, da se morajo škofijske konference baviti z res težkimi in nujnimi problemi in da mladi in razboriti ljudje, ki se na takih konferencah zbirajo, ne marajo nikakor več niti kratkih krilc, niti golih vratov — vsaj v cerkvi ne!

Minister pravde Marko Gjurič je nenadoma umrl v Karlovihi varih na Češkem. Prepeljali ga bodo v Beograd in pokopali na državne stroške. On je sklepal svoj čas s klerikalci znani Markov protokol, ki je dobil njegovo krstno ime.

Proračun Delavske zbornice je vendarle potrjen in obenem tudi reduciran od 2 in pol milijona na 2 milijona dinarjev. Proračunsko leto se šteje sedaj od 1. avgusta 1926 do 31. julija 1927.

Plenarna seja Delavske zbornice se ne vrši 29. avgusta, kot je bilo prvotno sklenjeno, nego že 22. avgusta v ljubljanski mestni posvetovalnici. Dnevni red je zelo obširen.

»Takrat slučajno nisem bil pri seji in tedaj nisem mogel glasovati; ko bi pa bil, verjemite mi, da bi bil tudi za to glasoval.« Tako se je zagovarjal klerikalec dr. Juvan na občinski seji takrat, ko so socialisti razkrili nezakoniti nakup delnic Mariborske tiskarne, za katere je hranilnica plačala 70 Din za komad in je bila njih nominalna vrednost samo 50 Din. Kakor znano je morala hranilnica pod pritiskom socialistov delnice takoj zopet prodati in na mesto afere z delnicami je nato stopila še vse večja afera Mestne hranilnice. Sedaj ti pa pride dr. Jerovšek in nalaže svoje volilce, da »njihovi trije« niso mogli nič preprečiti, ko so se pa mesec popreje celo hvalili v občinskem svetu, kako da se z demokrati razumejo in da jim je celo žal, da niso mogli za vse glasovati. Ali je zdaj klerikalna krivda dovolj jasna?

V zdravilišču »Terma« v Laškem razpisuje Pokojninski zavod za nameščenca v Ljubljani za dva zasebna nameščenca — svoja zavarovanca — tekom meseca septembra za vsakega za pol meseca prosti mesti s prvovrstno preskrbo, in sicer s prosto sobo, popolnoma vso prehrano, zdravniško pomočjo in kopanjem, toda brez potnih stroškov. Kolka proste prošnje se vlagajo pri zavodu do 15. avgusta opoldne in morajo biti opremljene z uradnim spričevalom, da prosilec nima premoženja, in s potrdilom zdravnika, da prosilec bolega za protinskimi ali revmatičnimi obolenjem lažje vrste, da bi bilo zdravljenje v uradnem kopališču potrebno, da je od 15dnevnega zdravljenja pričakovati zboljšanja in da prosilec lahko potuje brez spremstva. Prosilec mora navesti, koliko družinskih članov živi z njim v skupnem gospodarstvu in koliko imajo dohodkov.

Iz delavskega sveta.

Verski boj v Mehiki ima pravo obiležje razrednega boja. Na strani vlade, ki hoče zrušiti škofovsko nadoblast in državo v državi, stojijo organizirani delavci in kmetje, škofov so se pa oklenili vsi domači in tuji velekapitalisti. Katoliška cerkev je bila do nedavno v Mehiki silna gospodarska in socialna moč, močnejša

od države in šele sedanja Callesova vlada je nastopila odločno proti tej sili, da zamore izvesti in doseči agrarno reformo, obdavčenje kapitala in pravilno izrabo deželnega bogastva. Ameriški spekulant, ki prežijo zlasti na mehiški petrolej, so se takoj sporazumeli z mehiškimi nadškofi, ki so boj proti izkoriščanju proglasili za brezverstvo. O angleški cerkvi je dejal Marx, da pusti rajši napadati 99 odstotkov vseh točk svojega cerkvenega programa kot pa nekaj takega, kar bi ogrozilo eno samo stotinko njenih dohodkov. Katoliški nadškofi in škofi v Mehiki sedaj dokazujejo, da so enaki svojim cerkvenim konkurentom. Pravega verskega konflikta, takega nasprotja države proti veri sploh ni, marveč visoka duhovščina se z vsemi sredstvi bori za posvetno blago, katero je doslej tako samopašno in požrešno uživala.

Srednjeveški duh na srednjeveškem kongresu. Glasilo ameriških sodrugov »Proletarec« piše: Oficialne ceremonije evharističnega kongresa so končane, a nadaljevale so se neuradno še nekaj dni. Mnogi visoki cerkveni dostojanstveniki so nastopili v raznih krajih na cerkvenih slovesnostih. Izmed Slovencev je došlo na ta zbor par škofov, več duhovnikov in nekaj romarjev. Kot narodnostna skupina v širšem krogu niso prišli v poštev; slovenski ameriški duhovniki so tako malo »izobraženi«, da nimajo pri svojih škofih nikakega ugleda, in ker ga nimajo, tudi starokranjskim gostom niso mogli preskrbeti kričavega sprejema in reklame. Brez dobrih »press-agentov« ne gre, slovenski župniki pa niso »press-agentje«. Češki duhovniki so poskrbeli, da so vzbudili njihovi »so-bratje iz domovine« precej pozornosti v tukajšnjem časopisju. Ampak Čehi se na »publicity« tudi bolje razumejo. Poleg tega so dobri »politikanti« in trgovci. Pobožni so le, če jim nese. Zelo »lepo« je bil pozdravljen španski kardinal Casanova. Ko je prišel v vestibul hotela Vanderbilt v New Yorku, v katerem so se ustavili tudi drugi kardinali na potu v Chicago, je prišel k njemu španski poslanik iz Washingtona, pokleknil h kardinalovim nogam ter mu poljubil roko. Tudi drugi prominentni lajki so se drenjali, da dobe blagoslov, ali da postanejo deležni milosti, pokleknil k nogam tega ali onega kardinala. Vmes pa so se prerivali reporterji in časniški fotografi. Omenjenega španskega kardinala so vprašali: »Koliko je v Španiji katoličanov?« Casanova se je nasmehnil in dejal: »V Španiji so vsi katoličani.« Govoril je resnico, kajti Španiji se prav dobro pozna, da so vsi njeni stanovniki katoličani. Vsi sicer niso, ampak onih, ki niso, je tako malo, da deželi, ki se koplje v morju neznanja in bede, ne morejo pomagati.

Same »tehnične« napake!

Maribor, 5. avgusta 1926.

Demokrati hite pripovedovati, da v Mestni hranilnici mariborski ni bilo nereda, da so bile samo tehnične napake. Čudno bi res bilo, če bi mogel zavod biti sploh brez tehničnih napak, zlasti če upoštevamo, da ni v upravljenju tega zavoda niti enega tehničnika, pač pa pol ducata advokatov in pol ducata veletrgovcev, ki se sicer na denar prav dobro razumejo, tem manj pa na tehniko!

Pa dajmo malo pogledati, kakšne so te tehnične pogoške! Prva tehnična pogoška je bila gotovo ta, da so se demokrati z vsjo silo upirali zahtevani izpremembi hranilničnih pravil in da so ponovno sestavljali upravne odbore in ravnateljstva, v

katerih so oni imeli absolutno večino. Saj pri sestavi sedanjega odbora ni niti enega zastopnika od opozicije, pač pa od osmih občinskih svetnikov kar pet demokratiških, od ostalih blokaških strank pa štirje, od katerih pa moramo sedaj odbiti g. Rogliča, ki je medtem dobil mestni kino! Vendar pa sedi g. Roglič še sedaj v ravnateljstvu Mestne hranilnice, pa ni našel niti en doslej nobene »tehnične« napake!

Da ni pri vseh računih razvidna obrestna mera, da pri dvanajstih kontih niso obresti priračunane, da je dr. Irgolič dobil l. 1923 kljub temu novo posojilo v znesku 225.000 Din, čeravno je imela hranilnica preje težave radi njegovega dolga, pa se je istemu rok kljub temu podaljšal, dasi ni plačeval obresti. Da je hranilnica dovolila samo na opekarno v Račjem gornjo vsoto in ko je prišla opekarna na javno dražbo, jo je prevzela hranilnica za 134.000 Din. (Če je toliko sploh vredna, je drugo vprašanje!) Okroglo 160.000 Din pa je sploh nepokritih; da je ravnateljstvo že l. 1923 slutilo, da ne bo dobilo obresti, vendar ni terjalo istih celih tri leta, niti skušalo iztirjati glavnico — vse to so pač malenkostne tehnične napake!

Nadalje: Računi niso v 79tih slučajih zaključeni, bilanca je pa bila vendar sestavljena; dajala so se v nekaterih slučajih previsoka posojila, ki niso dovolj zavarovana; večje vsote so se izplačevale, kot so bile dovoljene; prvi hranilnični funkcionarji so nastopali kot posredovalci za stranke, da so si odborniki medsebojno dovoljevali posojila ter prevzemali jamstva; predsednik ravnateljstva je bil v eni osebi posredovalec, garant in pravni zastopnik pri milijonskih posojilih; pri hipotečnem zavodu, kjer znašajo obresti samo 45 odstotkov, je dobil en sam trgovec do 80 odstotkov vsega denarja, t. j. 610.211 Din, namesto da bi se to posojilo razdelilo med več ducatov malih obrtnikov in trgovcev — vse to so zopet le tehnične napake . . .

In le tehničnim napakam je pripisovati, da je uprava pod vsako kritiko. Kuriva je bilo v avgustu 1925 kupljenega za ogromno vsoto 20.900 dinarjev; a kljub temu se je že v januarju in aprilu kupilo spet več vagonov premoga in drv; med tem ko v avgustu kupljeno blago niti do revizije v celoti dobavljeno. Uradniki ozir. pisarniški ravnatelj so izdajali znatne vsote denarja brez senega sklepa. Zanimarjali so izterjevanje obresti in izplačevali prevelike vsote na škodo zavoda. (Glej zadevo Zinauer, kjer bo po sodbi revizijske komisije zavod trpel najmanj 40.000 dinarjev!) Da sta torej obe bilanci — hranilnice in kreditnega društva — napačni in da uradnikom nedostaja časa za redno in vestno poslovanje, ker se morajo v prvi vrsti baviti s politiko demokratiških strank, vse to gre zgolj na rovaš gori-omenjenega tehničnega zla!

To so pač svojevrstne napake, za katere je bilo treba vsekakor najti primeren izraz. In našli so ga! Nekoga sicer solidnega obrtnika so vrgli iz odbora, ker ni bil demokrat. Še največja tehnična napaka je pa bila nedvomno storjena dne 24. sept. 1924, ko je toliko ljudi oddalo volilne kroglice v blokaško skrinjico, s čemer so pomagali temu čednemu bloku, da je prišel na krmilo in napravil toliko tehničnih napak na škodo celokupnega mariborskega prebivalstva!

»Brezalkoholna produkcija«, Ljubljana, Poljanski nasip 10/5, pošlje vsakemu naročniku »Delavske Politike« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj, ne bo Vam žal!

Kulturni pomen socializma.

Napisal dr. Maks Adler. — Prevedel iz nemščine prof. Ivan Fava.

7. Protikulturnost kapitalistične družbe.

Razredni boj ni posledica politične ali gospodarske agitacije, temveč izvira iz življenjskih odnošajev današnje družbe. Razredni boj tudi ni nastal šele v novjši dobi ali da bi ga bili iznašli socialisti, temveč je tako star, kakor je stara razredna družba. V davno pretekli dobi prakomunizma, o kateri pa nimamo nobenih neposrednih poročil, seveda ni bilo razrednega boja. — Odkar pa nam zgodovina daje jasno znanje o življenju ljudi, vidimo, kako se to življenje vrši v nasprotjih med bogatimi in revnimi, vladajočimi in obvladanimi, t. j. v razrednih nasprotjih. Na čem slonijo ta nasprotja, ki trajajo že celo zgodovinsko dobo? Slonijo na tem, da je kljub raznim premembam od časov Babiloncev in Egipčanov, vendar pri vsem tem ostala vedno ista gospodarska podlaga življenja, t. j. privatna lastnina produkcijskih sredstev. S produkcijskimi sredstvi mislimo na skupnost vsega onega, iz česar in s čimer se vse izdeluje, kar ljudje rabijo za življenje. Vsa ta produkcijska sredstva pa doslej niso pripadala vsem ljudem, nego le nekemu njihovem delu, in sicer manjšemu. Ker je torej ta del razpolagal z vsemi življenjskimi sredstvi, nasprotno pa velika masa ostalih ni imela nobene take lastnine razen praznih rok, zato so morali od posejdujočih sprejeti predpisane življenske pogoje, samo da se za silo prežive. Ali so že bili

sužnji, tlačani, nesvobodni kmetje ali »svobodni« delavci — vedno je to bilo neko razmerje podložnega in izkoriščanega; v tem razmerju je mnogo večji del družbe tlačan od vladajoče manjšine.

In če se naš čas s svojimi železnicami, telegrafi, zrakoplovi in z radio-prometom še toliko razlikuje od vseh drugih časov, vendarle ostane bridka resnica, da se je v vseh dobah, v »poganškem« starem veku, v »krščanskem« srednjem veku in v prosvetljenem novem veku na pozornici zgodovine vedno igrala ista igra, namreč žalostna gospodarska izkoriščanja in političnega tlačanja neposredujočih mas; ta igra je bila le vedno z drugimi zgodovinskimi kostumi in dekoracijami odigrana.

Ta iz privatne lastnine produkcijskih sredstev izhajajoča razdvojenost doseganja družbe pa je v modernem kapitalističnem družabnem redu dosegla najvišjo stopnjo; vsled tega se je sedaj nesmiselnost tega družabnega reda najostreje izrazila.

Vse dobrine namreč, ki dandanes prihajajo na trg, so nastale iz združenega dela najrazličnejših panog. Skoro je ni stvari za vsakdanjo rabo, o kateri bi mogel kateri delavec reči, da jo je sam napravil, kakor je to bilo v prejšnjih časih možno. Delitev dela pa ne obstoji samo v posameznih delavnicah in seveda še bolj v fabrikah, temveč za zadostitev naših življenjskih zahtev je potrebno tako zapleteno, skupno delo v različnih panogah dela in v tako oddaljenih krajih, da se lahko reče brez pretiravanja, da je za vsako najnavadnejšo stvar treba dela celega sveta, ako

jo hočemo imeti. Da delavec zjutraj lahko pije kavo, je bilo treba cel svet spraviti v gibanje: delavce v Braziliji, ki kavo sadijo in sad zbera, druge spet, da jo natovarijo in prepeljejo, delavce v Angliji ali Nemčiji spet, ki postavljajo transportne ladje, zopet druge, ki stavijo železnice in ki spremljajo vlake, v katerih se kava pripelje do nas i. t. d. In tako je tudi z drugimi produkti; ti torej niso uspehi posameznikovega dela, temveč uspehi družabnega skupnega dela vseh. — Toda to, kar se ustvarja z delom vseh, to seveda ne ostane last vseh, temveč ko je delo gotovo, položi lastnik produkcijskih sredstev bodisi podjetnik ali akcijska družba roko nanje in reče: to vse je moje, če pa hočete od tega kaj imeti, mi morate to plačati.

Čemu se torej v današnji družbi dela? Otroci ljudje mislijo, da se dela zato, da se človeškim zahtevam ustreže. Saj tako bi moralo biti.

Toda v kapitalistični družbi se ne dela zato, da bi se ugodilo življenjskim potrebam vseh, ampak samo za to, da se ugoti zahtevi po profitu onih, ki imajo kapital. To ni morda pretiravanje, nego to je pravi smisel one resnice, katero nas je naučil razumevati šele Marx, da se namreč v kapitalistični produkciji ne izdelujejo pravzaprav razne potrebščine, temveč blago, t. j. da se samo ono izdeluje, kar nam s prodajo prinese profit. Jako primerno je nekoč rekel neki meščanski narodni gospodar: »Brez profita se ne bi v kapitalistični družbi kadilo iz dimnikov.« V tej resnici se očituje vsa strašna nekultura današnje dobe. Kajti to znači: Najsi bi bila kaka stvar za življenje ljudi še tako potrebna in nujna, vendar se dandanes ne izdeluje, ako ne obeta nobenega profita.

Šport.

Seja pripravljalnega odbora Delavsko-kmetijske športne Zveze za Jugoslavijo se bo vršila v prostorih centralnega tajništva »Svobode« v ponedeljek, dne 9. avgusta z sledečim dnevnim redom: 1. Likvidacija pripravljalnega odbora DKSZ z. J. 2. Poročilo delegata iz zagrebske športne konference. Z ozirom na važnost te seje pozivljam vse odbornike, posebno pa zastopnike delavskih športnih klubov, da se te seje sigurno udeležijo. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Aleš.

14. in 15. avgusta se vrši v Studencih 25letnica obstoja social. organizacije.

Na predvečer koncert na vrtu Klemenšakove gostilne. Naslednji dan velika delavska slavnost.

ŽIKA

je najboljša žitna kava!

Marlbor.

Za odpravo stanovanjske bede. Socialisti so na zadnji mariborski občinski seji stavili naslednji predlog: »Z ozirom na to, da bo stanovanjska hiša v Smetanovi ulici kmalu izgotovljena, s katero se bo stanovanjsko bedo neznatno ublažilo in z ozirom na to, da ni v tem trenutku nikjer nobene večje stavbne

akcije, predlagajo podpisani, naj prične mestna občina mariborska še to jesen z zgradbo še ene stanovanjske hiše v približno enakem obsegu, kot je ona v Smetanovi ulici. Zgradba se naj še pred zimo spravi pod streho, da bo lahko do približno 1. junija 1927 gotova. Pri tej zgradbi bo mogoče tudi v zimskem času deloma nekoliko delavstva zaposliti. Potrebna vsota za to zgradbo naj se upostavi v prihodnji proračun.« — Predlog je bil odkazan odseku. Skoro nemogoče je, da bi ga občinski svet odklonil, ker je bil letos že enkrat sklep storjen, da zida občina razen hiše v Smetanovi ulici še eno stanovanjsko hišo. Večina je potem ta predlog zamenjala z znano Leskovarjevo stavbno akcijo 15letnega odplačevanja, ki je pa doživela popolni fiasko in ni občina v to svrhu žrtvovala niti pare. Razume se, da je treba sklep obnoviti in z zidanjem čimprej pričeti. Sredstva zato nudi nova tovarninska davščina! V tem slučaju bo stanovanjski mizeriji vsaj delno odpomagano, zlasti še, ker bi služila dotična stanovanjska hiša vsem proslcem in ne samo uslužbencem!

Sanitetna oblast, kje si? Neka modra glava je izpraznila drugi ribnik nad parkom, kjer je pa sedaj začela gniti trava, ki razširja daleč naokrog nepopisen smrad, tako da ti lahko slabo postane, če se približaš temu kraju. Opozorjamo, da je tak smrad za zdravje zelo škodljiv in je čestokrat povzročitelj nevarnih bolezni. Priporočamo zdravstvenemu referentu, da se zato zanima.

V torek se vrši izvanredna občinska seja, ki bo končnoveljavno sklepala o spremembi statuta za Mestno hranilnico. Začetek ob 5. uri popoldne.

V nedeljo bo Fala prekinila tok od 5. ure zjutraj do 3. ure popoldne.

Prevalje.

Drakonična kazen. Uboga ženica na Prevaljah je kupila od nepoznanega moža 100 škatlic vžgalic inozemskega proizvoda. Dohodarstveno sodišče v Mariboru jo je zato obsodilo na en mesec zapora ter na 810 Din kazni, oz. globe. Na njeno pritožbo, ki jo je morala seveda primereno kolkovati, se ji je naznanilo, da se ji milostno dovoli odplačevati v denarju zaporno kazen, in sicer po 50 Din na dan, seveda če prej plača še posebno takso 250 Din. Za 30 dni zapora bi morala tedaj plačati 1750 Din. In razume se, da mora obsojenka plačati povzročeno škodo razsodbe v znesku od 150 Din. — Skupno bi znašala ta čedna kazen lepo vsoto od 2710 Din za — 100 škatlic žveplenk.

KOLESA

najboljša in najcenejša samo pri

J. GOREC

Palača Ljublj. kreditne banke.

Palača Okrožnega urada za zavarovanje delavcev LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA ŠTEV. 20.

Moderne higijensko urejene

KADNE IN PRŠNE KOPELI

odprte za moške in ženske, izvemši ponedeljek vsak delavnik od 8. do 1/2 19., ob nedeljah in praznikih od 8. do 12. ure.

Kadna kopel s perilom in milom Din 12.—, blok za 10 kopeli Din 100.—
pršna kopel 6.—, 50.—
pršne kopeli za zavarovane člane urada s perilom in milom Din 3.—

M. RAUCH

trgovina stekla
Cello, Prešernova ul.
priporoča steklo za okna, zrcala slike, okvirje za slike, svetilke, porcelan, kameno posodo itd. itd.
Na drobno! Na debelo!

MODROCE

iz najboljšega domačega in češkega platna, posteljne mreže, otomane in tapetniške izdelke nudi najceneje
Rudolf Radovan
tapetnik
LJUBLJANA, Krekov trg 7.

IVAN JAX in SIN

LJUBLJANA

Gospodarska cesta 2
najboljši šivalni in pletilni stroji.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena leta 1867.

Vezenje se poučuje brezplačno. Posamezni deli koles in šivalnih strojev 10letna garancija. Pisalne stroje Adler in Urania. — Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Styria, Waffelnrad, Kayser.

PRI MALEM ZASLUŽKU

je treba paziti vedno na to, da se razne potrebščine kar najceneje kupijo.

ČEVLE VSEH VRST

za delo in praznike kupite priznano najceneje pri

„DOKO“

V PREŠERNOVI ULICI ŠT. 9 NA DVORIŠČU.
Zajamčeno lastni izdelki iz lastne tovarne. Vsa popravila takoj in najceneje!

Naročajte in širite „Delavsko Politiko“!

Čopiče in ščetke

izdeluje najceneje in najlepše

HINKO ŠIMENC
Turjaški trg šte. 8

Slovene tiskarne

so na vsište invidiolo

Za tretjino cene

imate po zimi sadje in sočivje če ga kuhate v

Weck-u

Plačate lahko z gobami, storži, sadnim in gozdnim semenom.

Tovarniška zaloga:
„FRUCTUS“, LJUBLJANA
Krekov trg 10.

Širite naš list!

Ekstrat domačih rož

izkušnja naših mož, dala liker izbran, z imenom

A. JERAS
in drug
Ljubljana-Moste.

Produktivna zadruga knjigovozov in sorodnih strok

v Ljubljani, Igriška ulica šte. 6

se priporoča cenj. občinstvu, društvom, delavskim organizacijam in institucijam za vsa v knjigovozno stroko spadajoča dela.

Izvršitev točna! Cene najnižje!